

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL RM
Universitatea Tehnică a Moldovei
Facultatea Urbanism și Arhitectură
Departament Urbanism și Design Urban

ADMIS LA SUSTINERE

**Șefa Departamentului Urbanism și Design
Urban: Liliana PLATON, lect. univ., dr.**

”__” _____ 2026

**REAMENAJAREA ȘI VALORIFICAREA
SPAȚIULUI VERDE AFERENT
ANSAMBLULUI CURATIV-MEDICAL
RAIONAL, OR. CIMIȘLIA**

Proiect de licență

Studentă:

PRISĂCARU Victoria
grupa academică
APASV–221

Coordonator:

GROPA Tatiana
asist. univ., drd.

Chișinău – 2026

ADNOTARE

Prisăcaru Victoria. Tema: Reamenajarea și valorificarea spațiului verde aferent Ansamblului curativ-medical raional, or. Cimișlia

Structura lucrării: introducerea, 3 capitole, concluzii și recomandări, text de bază 81 pagini, bibliografie formată din 40 de titluri bibliografice. Volumul total 91 pagini.

Scopul proiectului: Reabilitarea și valorificarea peisagistică a spațiului verde aferent Ansamblului curativ-medical raional din orașul Cimișlia, prin crearea unui mediu terapeutic, funcțional și accesibil, care să contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate fizică și psihică a utilizatorilor, prin integrarea principiilor ecologice, a confortului ambiental și a vegetației decorative propuse.

Obiectivele generale: În cadrul cercetării sunt urmărite analiza contextului geografic, topografic și funcțional al spațiului verde medical, precum și evaluarea circulațiilor și a vegetației existente. De asemenea, se realizează identificarea categoriilor de utilizatori, dar și necesităților specifice acestora, pe baza investigațiilor sociale și de teren. În final, se elaborează un concept de reamenajare a sitului bazat pe confort ambiental, accesibilitate și funcționalitate, precum și reamenajarea spațiilor abandonate prin valorificarea terenurilor degradate și integrarea soluțiilor sustenabile de amenajare peisagistică.

Metodele aplicate la elaborarea lucrării:

1. Metode teoretice: Analiza literaturii, ghidurilor internaționale și normativelor.
2. Metode experimentale utilizate: Fotofixare și inventariere dendrologică.
3. Metode de interviu/chestionar: Interviu și chestionare pentru evaluarea percepției utilizatorilor privind confortul, siguranța și reamenajarea.
4. Metode de procesare și analiză a datelor :Analiză funcțională și modelare 2D și 3D.

Rezultatele concrete obținute: Dezvoltarea unui concept peisajer centrat pe utilizator care transformă spitalul într-o grădină terapeutică integrată. Reconfigurarea căilor de acces a fost realizată prin separarea fluxurilor pietonale de cele de mașini, izolarea traseului ambulanțelor, reorganizarea parcarilor interioare și utilizarea gardurilor vii pentru a ascunde zonele neplăcute. Circuitele pietonale au fost concepute pentru a fi ușor de accesat. Au fost dotate cu mobil ergonomic, alveole de recreere protejate pentru pacienți și vizitatori, precum și un spațiu separat pentru relaxarea personalului medical. Stratificarea dendrologică multisenzorială (arome, culori, texturi) și componentele biofilice cu apă curgătoare sporesc valoarea restaurativă a sitului în ansamblu, în timp ce pavajul permeabil în parcuri apar într-un mod ecologic.

ANNOTATION

Victoria Prisăcaru. *Rearrangement and Use of the Green Area Adjacent to the District Treatment and Medical Complex in Cimislia Town*

Structure of the work: introduction, 3 sections, conclusions and recommendations, 81 pages of the main text, bibliography of 40 titles Total 91 pag.

The goal of the project: The purpose of the work is to rehabilitate and landscape the green space of the district curative-medical complex in the city of Cimișlia, by creating a therapeutic, functional and accessible environment, which will contribute to improving the physical and mental health of users, by integrating ecological principles, environmental comfort and the proposed decorative vegetation.

Project objective The research aims to analyze the geographical, topographical and functional context of the medical green space, as well as to evaluate the existing circulations and vegetation. It also identifies the categories of users and their specific needs, based on social and field investigations. Finally, a concept for redevelopment of the site based on environmental comfort, accessibility and functionality is developed, as well as the redevelopment of abandoned spaces by capitalizing on degraded lands and integrating sustainable landscaping solutions.

Methods used in the work:

1. Theoretical methods: Analysis of literature, international guidelines and regulations.
2. Experimental methods used: Photofixation and dendrological inventory.
3. Interview/questionnaire methods: Interviews and questionnaires to assess user perceptions of comfort, safety and redevelopment.
4. Data processing and interpretation methods: Functional analysis and 2D and 3D modeling.

Results obtained: Development of a user-centered landscape concept that transforms the hospital into an integrated therapeutic garden. The reconfiguration of access routes was achieved by separating pedestrian and car flows, isolating the ambulance route, reorganizing the internal parking lots and using hedges to hide unpleasant areas. The pedestrian circuits were designed to be easy to access. They were equipped with ergonomic furniture, protected recreation alveoli for patients and visitors, as well as a separate space for medical staff relaxation. The multisensory dendrological layering (scents, colors, textures) and biophilic components with flowing water enhance the restorative value of the site as a whole, while the permeable paving in the parking lots appears in an ecological way.

Cuvintele-cheie: spațiu curativ-medical, grădină terapeutică, spital, reamenajare.

Keywords: curative-medical space, therapeutic garden, hospital, redevelopment.

CUPRINS

INTRODUCERE	15
• Actualitatea temei și relevanța acesteia pentru domeniul arhitecturii	16
• Scopul și obiectivele ale proiectului de absolvire.....	16
• Metodologia de cercetare.....	17
• Structura lucrării	19
• Argumentarea alegerii sitului.....	19
• Determinarea problemelor și Analiza SWOT	22
 1. COMPARTIMENT PLANIFICARE ȘI ARHITECTURĂ PEISAGERĂ.....	23
1.1. Studiul teoretic	24
1.1.1. Încadrarea tipologică și particularitățile spațiilor verzi curative.....	24
1.1.2. Cerințe tipologice de proiectare	25
1.1.3. Analiza experienței mondiale de proiectare la tematica proiectului. Proiecte analogii	27
1.1.4. Studiu istoric despre oraș.....	30
1.1.5. Studiu istoric despre situl studiat.....	32
1.1.6. Informații privind descrierea sitului studiat.....	34
1.2. Demers urbanistic	35
1.2.1. Scheme studiului urbanistic și concluzii	35
1.2.2. Propuneri de intervenție (scheme).....	41
1.2.3. Planul general cu amenajarea a teritoriului	43
1.3. Conceptul și noutatea propunerii de proiect	45
1.3.1. Compoziția și silueta	45
1.3.2. Soluții spațial-volumetrice (mobilier urban, forme arhitecturale mici, etc.)...45	
1.3.3. Iluminatul artificial și nocturn (siguranță pe timp de noapte)	47
1.3.4. Materiale și texturi utilizate.....	48
 2. COMPARTIMENT PROIECTAREA SPAȚIILOR VERZI.....	50
2.1. Studiul de fundamentare	51
2.1.1. Condiții pedologice, hidrogeologice și climatice specifice zonei	51
2.1.2. Inventarierea vegetației existente	53
2.2. Propunerea conceptului pasager	63
2.2.1. Alegerea stilului de amenajare.....	64
2.2.2. Integrarea vizuală în peisajul urban sau natural.....	65

2.3. Proiectarea vegetației (plan dendrologic)	64
2.3.1. Alegerea speciilor propuse	64
2.3.2. Proiectarea zonelor floricole și a masivelor arboricole/arbustive.....	73
2.4. Planul de întreținere și sustenabilitate	74
2.4.1. Calendar de lucrări - tăieri, udări, fertilizări specifice spațiilor medicale.....	75
2.4.2. Programe de înlocuire și regenerare periodică a plantelor.....	75
2.4.3. Măsuri de combatere a dăunătorilor și a diverselor boli.....	76
 3. COMPARTIMENT SISTEMATIZAREA VERTICALĂ	77
3.1. Contextul topografic și relieful terenului	78
3.1.1. Evaluarea topografiei (pante, curbe de nivel, zone de defilare)	78
3.1.2. Impactul reliefului asupra proiectului.....	79
3.1.3. Elemente existente (denivelări naturale, structuri artificiale preexistente) și Infrastructura propusă	80
3.2. Principii și strategii de sistematizare verticală	81
3.2.1. Modelarea topografică a sitului (terasamente, taluzuri și configurarea platformelor pentru zonele de recreere).....	81
3.2.2. Ziduri de sprijin, scări și rampe.....	81
3.3. Managementul apelor pluviale și drenajul	83
3.3.1. Sisteme ecologice de colectare, dirijare și stocare a apelor de suprafață.....	83
3.3.2. Soluții de infiltrare naturală a apei în sol și utilizarea pavajelor permeabile.....	84
 CONCLUZII	86
BIBLIOGRAFIE	87
• Cărți, monografii, manuale.....	88
• Articole științifice, teze de doctorat.....	88
• Cadru legislativ-normativ: norme și regulamente.....	89
• Webografie.....	90
• Lista figurilor.....	91
 ANEXE.....	92

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei abordate.

În contextul unei disparități tot mai evidente între standardele clinice de interior și calitatea precară a spațiilor exterioare aferente spitalelor raionale, reabilitarea peisajeră a Ansamblului curativ-medical din orașul Cimișlia constituie o necesitate tehnică și socială imediată. Importanța temei derivă din motivul transformării acestui teritoriu dintr-o zonă cu caracter rezidual într-un sistem peisajer performant, capabil să susțină procesul de recuperare prin aplicarea principiilor de psihologie ambientală și design restaurativ. Actualitatea demersului decurge, în mod prioritar, din starea avansată de degradare a fondului vegetal existent și a infrastructurii de acces, care în prezent nu respectă normele de ierarhizare a circulațiilor între unitatea de primiri urgențe și zonele de recreere pasivă.

Importanța intervenției este amplificată de necesitatea soluționării deficiențelor de accesibilitate și siguranță prin conformarea la standardele naționale care reglementează eliminarea barierelor arhitecturale, element critic într-un ansamblu cu densitate mare de pacienți cu mobilitate redusă. Reconfigurarea spațială urmărește nu doar fluidizarea tranzitului, ci și crearea unor micro-spații de repaus care să atenueze impactul psihologic negativ asociat mediului spitalicesc. Valorificarea terenului prin tehnici de cartografiere a micro-reliefului permite transformarea curții interioare într-un extensie a actului medical, unde grădina terapeutică devine un instrument activ de reducere a stresului ocupațional pentru personal și de accelerare a convalescenței.

Din perspectivă ecologică, cercetarea propune o metodologie integrată de restaurare, unde rigoarea tehnică a sistematizării verticale are legături strânse cu valori estetice și de sustenabilitate. Această abordare este esențială pentru a asigura durabilitatea intervenției într-un context urban aflat în expansiune, oferind un model de bune practici pentru regenerarea infrastructurii de sănătate la nivel regional. Prin urmare, proiectul răspunde provocărilor actuale de mediu și urbanism, transformând un spațiu medical tradițional într-un ecosistem vindecător, adaptat nevoilor fiziologice și emoționale ale comunității.

Scopul general al lucrării constă în fundamentarea și proiectarea unui sistem peisajer integrat, transformând infrastructura verde existentă într-un suport activ al procesului de reabilitare și vindecare. Această inițiativă vizează implementarea principiilor de design terapeutic și a soluțiilor de infrastructură verde sustenabilă, în vederea transformării spațiului exterior într-un instrument esențial de sprijinire a convalescenței pacienților. Totodată, proiectul urmărește crearea unui cadru ambiental echilibrat pentru vizitatori, oferind acestora zone de confort psihologic și interacțiune socială în siguranță, precum și optimizarea calității

mediului de lucru pentru personalul medical prin spații dedicate repausului și regenerării forțelor.

Realizarea scopului stabilit determină următoarele **obiective ale cercetării**:

- Analizarea detaliată a condițiilor pedo-climatice și a stării actuale a vegetației din cadrul complexului din Cimișlia, pentru a fundamenta soluțiile de proiectare.
- Organizarea unor nuclee vegetale cu rol restaurativ (multisenzoriale și de relaxare), concepute prioritar pentru a reduce stresul pacienților și a accelera refacerea acestora, oferind în același timp spații de respiro pentru vizitatori.
- Integrarea sistemelor de infrastructură verde, precum grădinile pluviale și pavajele permeabile, adaptate reliefului local pentru o gestionare ecologică a precipitațiilor.
- Reconfigurarea circulației pentru a prioritiza fluxurile de urgență, asigurând un parcurs pietonal sigur și accesibil pentru pacienți, vizitatori și personal.
- Utilizarea unor specii de plante cu proprietăți fitoncide și hipoalergenice, capabile să genereze un microclimat sănătos dar și să ofere protecție împotriva zgomotului urban.
- Crearea unor zone de recreere și așteptare ergonomică destinate vizitatorilor, completate de zone de recuperare fizică pentru pacienți și spații de repaus pentru personalul medical.

Metodologia de cercetare și justificarea metodelor selectate sau utilizate. În contextul temei alese a fost necesară o abordare a cercetării din mai multe puncte de vedere, ținând cont de specificul subiectului de reamenajare și valorificare a spațiului verde aferent Ansamblului curativ-medical raional. Obiectivul proiectului este de a transforma spațiul exterior într-un peisaj restaurativ, în loc să fie doar un suport tehnic. Se pune accent pe crearea unui cadru spațial regenerativ, în care stratificarea vegetală, organizarea corectă a zonelor propuse și fluxurile ajută la reducerea stresului ambiental și la sănătatea fizică și spirituală a utilizatorilor de toate categoriile

Au fost utilizate metode precum:

- **Metode teoretice:** Prin analiza literaturii de specialitate și a ghidurilor internaționale privind amenajările peisagistice terapeutice, precum și a studiilor normativelor tehnice naționale, cum ar fi: NCM B.01.05:2019 și NCM C.01.06:2014, s-a realizat o documentare științifică aprofundată. Această etapă a pus bazele necesare pentru a înțelege schimbarea de la un spațiu pur tehnic la unul restaurativ care se aliniază cu standardele moderne de sănătate.
- **Metode experimentale utilizate:** Acestea au fost rezultatul investigațiilor executate pe teren, punându-se accent pe fotofixare și observația directă a sitului. Inventarierea

dendrologică, prin care s-a evaluat specimenul existent, starea fitosanitară, dar și felul cum acestea sunt amplasate pe teren. Astfel, vulnerabilitățile structurale, riscul de prăbușire a exemplarelor fragile și declinul fiziologic cauzat de stres urban sau dăunători au fost identificate prin acest proces.

- **Metode de interviu/chestionar:** S-a folosit cercetarea calitativă și cantitativă, folosind interviuri structurate și chestionare. A fost adresat pacienților, personalului medical și vizitatorilor, cu accent pe percepția lor asupra siguranței și nivelului de confort senzorial, dar și a viziunii asupra reamenajării. Rezultatele au oferit date concrete cu referire la rolul utilizatorilor în cadrul instituțiilor, problemele identificate, sugestii etc., dar și pentru a pune în valoare ideea de grădină terapeutică, acestea au fost esențiale pentru a identifica diferențele dintre funcționalitatea actuală și cerințele umane.
- **Metode de procesare și analiză a datelor:** Procesarea datelor prin analize funcționale și cartografieri digitale ale fluxurilor, zonelor de utilizare. Informațiile au fost transpuse în modele 2D și simulări 3D, utilizate pentru validarea propunerilor de reconfigurare spațială, ecranare vizuală și stratificare vegetală.

Structura lucrării.

Capitolul 1 – COMPARTIMENTUL PLANIFICARE ȘI ARHITECTURĂ PEISAGERĂ.

Acest capitol pune bazele teoretice și analitice ale proiectului. Acesta cuprinde argumentarea actualității temei, stabilirea scopului și a obiectivelor, precum și analiza diagnostică detaliată a sitului ales. Sunt studiate condițiile naturale, microclimatul zonei de sud și starea actuală a vegetației din incinta Spitalului Raional și a Centrului Medicilor de Familie. Tot aici se definește conceptul general de amenajare, axat pe crearea unor „Grădini Terapeutice” capabile să ofere suport emoțional și fizic pacienților, vizitatorilor și personalului medical.

Capitolul 2 – COMPARTIMENTUL PROIECTAREA SPAȚIILOR VERZI. Al doilea compartiment este dedicat soluțiilor practice de compoziție și design peisajer. În această etapă sunt detaliate zonificarea funcțională, ierarhizarea circulațiilor și selectarea sortimentului dendrologic specializat. Accentul este pus pe utilizarea plantelor cu proprietăți fitoncide și hiperalergice, dar și pe integrarea sistemelor de infrastructură verde sustenabilă, precum grădinile pluviale și pavajele permeabile. Proiectarea urmărește transformarea curții spitalului într-un spațiu restaurativ, armonizând estetica peisajeră cu rigorile funcționale ale unei instituții medicale.

Capitolul 3 – COMPARTIMENT SISTEMATIZAREA VERTICALĂ. Ultimul compartiment se concentrează pe aspectele tehnice fundamentale pentru implementarea proiectului pe teren. Acesta include calculele și planșele privind modelarea reliefului pentru a

asigura scurgerea corectă a apelor pluviale și accesibilitatea universală pe întreg situl. Sunt abordate soluțiile de sistematizare pe verticală a drumurilor, trotuarelor și zonelor verzi, garantând că reconfigurarea spațiului respectă cotele de nivel necesare circulației sigure a ambulanțelor și a persoanelor cu mobilitate redusă.

BIBLIOGRAFIE

Cărți, monografii, manuale, articole științifice:

1. Cooper Marcus, Clare; Sachs, Naomi. *Therapeutic Landscapes: An Evidence-Based Approach to Designing Healing Gardens and Restorative Outdoor Spaces*. New Jersey: John Wiley & Sons, 2013. 304 p. ISBN 978-1118231911. (Notă: Această lucrare acoperă și ediția parțial tradusă/menționată ca „Grădini terapeutice”, 2014).
2. Dinu, M.; Iliescu, A. *Sistematizarea verticală și construcții peisajere în arhitectura spațiilor verzi*. București: Editura Ceres, 2015.
3. Iliescu, A.-F. *Arboricultură ornamentală*. București: Editura Ceres, 2003.
4. Khoo, K. T. *Khoo Teck Puat Hospital: A Healing Space in a Garden*. Singapore: Alexandra Health System, 2011. 184 p. ISBN 978-9810892012.
5. Marcus, Clare Cooper; Barnes, Marny. *Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations*. New York: John Wiley & Sons, 1999.
6. Mindriug, Vladimir; Palancean, Alexei. *Dendrologie*. Chișinău: Editura Tehnica-Info, 2010. 340 p. ISBN 978-9975-63-314-7.
7. Overcenco, A.; Tăriță, A. *Managementul apelor pluviale și infrastructura verde în dezvoltarea urbană durabilă*. Chișinău: Institutul de Ecologie și Geografie, 2019.
8. Poștarencu, Dinu. *O istorie a regiunii Cimișlia: din cele mai vechi timpuri până în prezent*. Chișinău: Editura Eco-Tiras, 2012. 248 p. ISBN 978-9975-4322-1-4.
9. Săvulescu, A. *Arhitectură peisajeră și amenajarea spațiilor verzi*. Iași: Editura TipoMoldova, 2010.
10. Seferin, M.; Bergermann, S. *Rua da Saúde at Santa Casa de Misericórdia Hospital Complex*. Porto Alegre: Seferin Arquitetura da Saúde, 2023. 45 p.
11. The New Bendigo Hospital: *Integrated Therapeutic Landscapes and Healthcare Design*. Melbourne: Bates Smart & Oculus, 2018. 112 p.
12. Zamfirovici Arbore, Alexis. *Dicționarul geografic al Basarabiei*. Ediție îngrijită după textul original din 1904. Chișinău: Editura Museum, 2001. 320 p. ISBN 9975-905-64-5.

Articole științifice și rapoarte tehnice:

13. Stigsdotter, U. K.; Grahn, P. Experiencing a Healing Garden. În: *Journal of Therapeutic Horticulture*, 2003, vol. 14, nr. 1, pp. 38-48.
14. Ulrich, Roger S. View through a window may influence recovery from surgery. În: *Science*, 1984, vol. 224, nr. 4647, pp. 420–421.

15. Ulrich, Roger S. Effects of gardens on health outcomes: Theory and research. În: *Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations*. New York: John Wiley & Sons, 1999, pp. 27-86.
16. Ulrich, R. S.; Zimring, C.; Zhu, X.; DuBose, J.; Seo, H. B.; Choi, Y. S.; Quan, X.; Joseph, A. A review of the research literature on evidence-based healthcare design. În: *HERD: Health Environments Research & Design Journal*, 2008, vol. 1, nr. 3, pp. 61–125.
17. CIE (International Commission on Illumination). *Guide for the Lighting of Urban Areas (CIE 136 / CIE 150)*. Vienna: CIE, 2000–2010.
18. GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). *Programul regional sectorial de alimentare cu apă și sisteme de canalizare în Regiunea de Dezvoltare Sud (RDS)*. Studiu elaborat în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”. Chișinău: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, 2014.
19. Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”. *Harta pedologică digitală și caracteristicile fizico-chimice ale cernoziomurilor din zona de Sud (Baza de date geografice)*. Chișinău, 2015.
20. Serviciul Hidrometeorologic de Stat al Republicii Moldova. *Date climatice și statistice privind regimul termic și pluviometric din zona de Sud a Republicii Moldova*. Chișinău: Ministerul Mediului, 2020.

Cadrul legislativ-normativ: norme și regulamente

21. Legea Republicii Moldova cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale: nr. 591-XIV din 23.09.1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr. 124-125, art. 649.
22. Normativ în construcții al Republicii Moldova. *Urbanism. Planificarea și amenajarea localităților urbane și rurale*: NCM B.01.05:2019. Chișinău: Ministerul Economiei și Infrastructurii, 2019. 122 p.
23. Normativ în construcții al Republicii Moldova. *Urbanism. Amenajarea teritoriului și a localităților*: NCM B.01.05:2025. Chișinău: Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.
24. Normativ în construcții al Republicii Moldova. *Clădiri și construcții. Prevederi generale de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități*: NCM A.07.02-2012. Chișinău: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, 2012.

25. Cod de practică în construcții al Republicii Moldova. *Proiectarea clădirilor și construcțiilor pentru accesibilitatea persoanelor cu dizabilități*: CP C.01.02-2014. Chișinău: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, 2014. 68 p.
26. Normativ în construcții. *NP 051/2012. Normativ privind adaptarea clădirilor civile și a spațiului urban la necesitățile persoanelor cu handicap*. Chișinău, 2012.

Webografie:

27. ArchDaily. *Steno Diabetes Center Copenhagen / Vilhelm Lauritzen Architects + Mikkelsen Architects + STED*. În: ArchDaily, 2022 [citat 13.05.2026]. Disponibil pe: <https://www.archdaily.com/975458/steno-diabetes-center-copenhagen-vilhelm-lauritzen-architects-plus-mikkelsen-architects-plus-sted>.
28. Rua da Saúde - Complexul Spitalului Santa Casa (Porto Alegre, Brazilia) Disponibil pe: <https://www.archdaily.com.br/br/1010285/cobertura-de-vidro-da-rua-da-saude-schlaich-bergemann-und-partner>
29. Centrul de Diabet Steno (SDCC - Gentofte, Copenhaga, Danemarca) Sursa: <https://www.archdaily.com/1006085/steno-diabetes-center-copenhagen-vilhelm-lauritzen-architects-plus-mikkelsen-architects-plus-sted>
30. Spitalul Bendigo (Victoria, Australia) Sursa: <https://www.archdaily.com.br/br/1010285/cobertura-de-vidro-da-rua-da-saude-schlaich-bergemann-und-partner>
31. Spitalul Khoo Teck Puat (Yishun, Singapore). Disponibil pe: <https://living-future.org/case-studies/award-winner-khoo-teck-puat-hospital/>
32. Consiliul Raional Cimișlia. *Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Cimișlia pentru perioada 2022–2027*. Cimișlia: Secția Economie și Atragerea Investițiilor, 2022. Disponibil online pe pagina oficială a Consiliului Raional Cimișlia.
33. IMSP Centrul de Sănătate Cimișlia. *Organigrama și managementul asistenței medicale primare* [online]. 2025 [citat 13.05.2026]. Disponibil pe: <https://cs-cimislia.ms.md/>.
34. IMSP Spitalul Raional Cimișlia. *Raport public de activitate și structura instituției* [online]. 2025 [citat 13.05.2026]. Disponibil pe: <https://sr-cimislia.ms.md/>.
35. OldCimislia.com – *Instituții medicale* [online]. 2024 [citat 13.05.2026]. Disponibil pe: <https://oldcimislia.com/ro/institutii-medicale/>.

Lista figurilor:

36. Fig. 1.1.2. Spitalul Khoo Teck Puat (Yishun, Singapore). Sursa: <https://living-future.org/case-studies/award-winner-khoo-teck-puat-hospital/>

37. Fig.1.1.3. Centrul de Diabet Steno (SDCC - Gentofte, Copenhaga, Danemarca)
Sursa: <https://www.archdaily.com/1006085/steno-diabetes-center-copenhagen-vilhelm-lauritzen-architects-plus-mikkelsen-architects-plus-sted>
38. Fig.1.1.4. Rua da Saúde - Complexul Spitalului Santa Casa (Porto Alegre, Brazilia)
Sursa: <https://www.archdaily.com.br/br/1010285/cobertura-de-vidro-da-rua-da-saude-schlaich-bergemann-und-partner>
39. Fig.1.1.5. Spitalul Bendigo (Victoria, Australia) Sursa:
<https://www.archdaily.com.br/br/1010285/cobertura-de-vidro-da-rua-da-saude-schlaich-bergemann-und-partner>
40. Fig. 3.1.2. Plan topographic. Sursa:
<https://geodata.gov.md/v/2026051807/?locale=ro#/viewer/openlayers/184>